

Som
som drets. som lluita.

Informe de sinistralitat laboral 2019

Aturem la pandèmia a la feina.

28 d'abril 2020

Salut i la seguretat per damunt de tot

Cada 28 d'abril, i cada dia, la UGT de Catalunya denunciem l'inacceptable nombre de treballadors i treballadores que perden la vida a la feina i que s'amaguen sota les estadístiques d'accidents i malalties laborals. Sempre repetim que les principals causants d'aquesta xacra social que patim a Catalunya són la falta de cultura preventiva i les males condicions de treball. El 2019 van ser 83 les persones treballadores que van perdre la vida a conseqüència de la feina i milers les que van patir accidents de treball i malalties professionals. Les xifres continuen augmentant any rere any de forma inacceptable i més quan moltes d'aquestes morts, accidents i malalties es podrien evitar amb condicions de treball adients i mesures preventives. Una vegada més els criteris economicistes han prevalgut per sobre de la seguretat i la salut de treballadors i treballadores, i això ha d'acabar.

Aquest any, a més, estem immersos en una situació de crisi mundial de salut pública que ha provocat greus conseqüències. Per això, cal fer un esment especial a les víctimes i a totes les persones treballadores que estan garantint els aspectes bàsics de la nostra societat posant en risc la seva salut i, massa vegades, les seves pròpies vides.

L'epidèmia de la COVID-19 ha posat de manifest la feblesa de la prevenció de riscos laborals a Catalunya, i per això cal que reclamen i reivindiquen canvis substancials perquè la salut i la seguretat de les persones sigui una prioritat i l'eix sobre el qual pivoti tot el sistema.

Des que es va decretar l'estat d'alarma, hem vist com molts treballadors i treballadores s'han vist abocats a acudir als seus llocs de treball sense les mesures de prevenció necessàries per evitar riscos per a la seva salut. Uns perquè ho feien en serveis essencials i d'altres perquè, tot i no ser serveis essencials, les empreses on treballen han posat per sobre de la salut de les persones el seu benefici econòmic. Hem hagut de denunciar multitud d'empreses per incompliment, i hem obligat a fer protocols consensuats per garantir la seguretat i la salut de les persones. Els nostres delegats i delegades han sigut essencials en la tasca de garantir la seguretat i la salut als llocs de treball.

Però allà on no tenim representació sindical, cal garantir la seguretat i la salut i impedir que es vulnerin els drets de treballadors i treballadores. Seguirem treballant i lluitant per arribar a tots i totes ells, i per garantir la seva seguretat i salut.

Cal posar en valor i agrair la tasca essencial dels delegats i delegades de prevenció i els comitès de seguretat i salut que treballen cada dia als centres de treball per garantir la seguretat i la salut de treballadors i treballadores. Tal com hem demostrat any rere any, allà on hi ha de delegats i delegades, les dades de sinistralitat són més baixes.

Des de la UGT de Catalunya continuarem lluitant per acabar amb aquesta pandèmia, per garantir la seguretat i la salut de tots els treballadors i treballadores, i per acabar amb la xacra de la sinistralitat laboral al nostre país.

Sinistralitat Laboral a Catalunya

Accidents de treball

Segons l'Observatori de Treball i Model Productiu de la Generalitat, a Catalunya entre gener i novembre del 2019 es van produir **223.990** accidents de treball:

- 92.839 accidents amb baixa,
- 111.928 sense baixa
- 19.223 in itinere

Un any més, els accidents laborals augmenten. Aquesta manca de reducció dels accidents laborals a Catalunya demostra el deteriorament que ha patit els darrers anys el sistema preventiu a les empreses. Assistint a la manca de prevenció a les empreses i a l'incompliment sistemàtic de la Llei de prevenció de riscos laborals.

Els accidents amb baixa es distribueixen en greus, lleus i mortals, segons la seva gravetat. Els **accidents amb baixa lleus van ser 92.250**, els **greus 530** i els **mortals 59**.

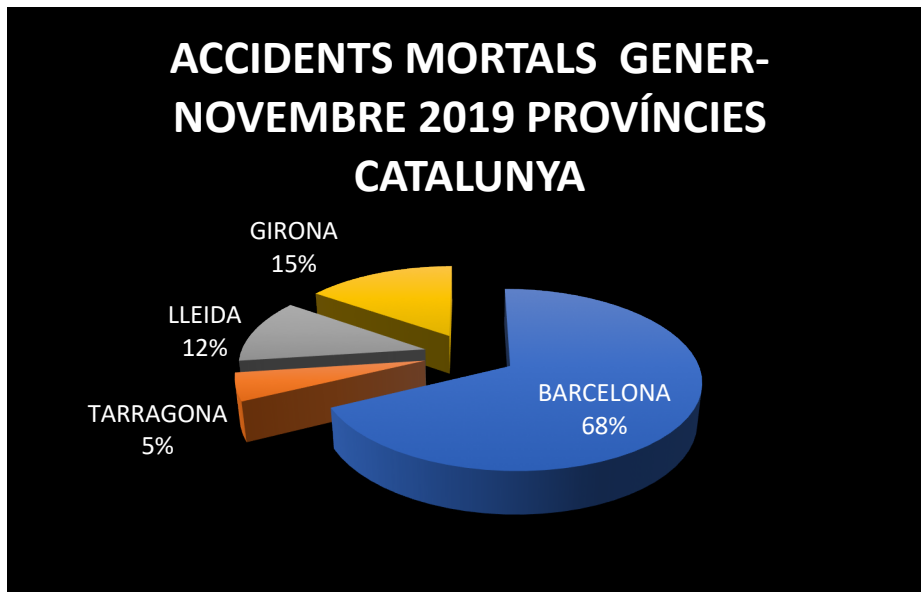
Els **accidents laborals sense baixa van ser 111.928** per al període de gener-novembre del 2019.

I els **accidents in itinere**, aquells ocorreguts d'anada o tornada de la feina, van ser **19.223**, distribuïts en **18.979 lleus**, **220 greus** i **24 mortals** in itinere.

Els accidents no són fortuïts, no són un caprici de l'atzar, són conseqüència de la mala gestió preventiva de les empreses i de la manca de seguretat. Molts accidents laborals es poden evitar amb un bon pla de prevenció en el qual s'avaluïn els riscos, i amb què els treballadors i treballadores rebin la informació i formació necessàries per a un acompliment segur de la seva activitat laboral i, a més, es valorin normativament mitjançant la vigilància de la salut específica altres factors com la sensibilitat personal (patologia de base, discapacitat, tractaments, etc.).

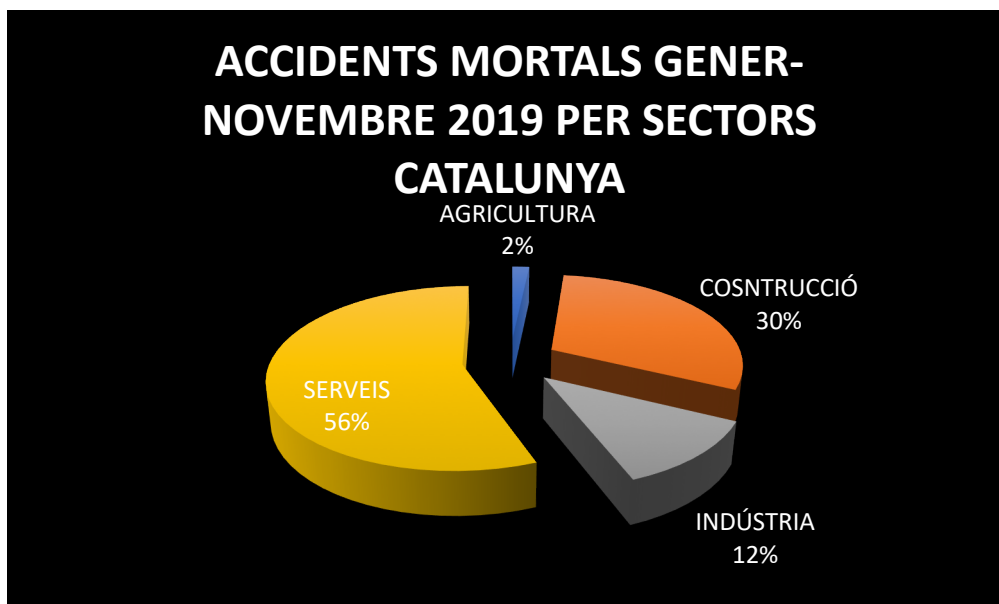
Durant els onze mesos dels quals tenim dades de sinistralitat laboral del 2019, **83 persones van perdre la vida a la feina** a Catalunya. D'aquestes 83 víctimes, **59** van ser per accidents mortals al lloc de treball i **24** per accidents mortals in itinere. 83 dones i homes que van marxar de casa per guanyar-se la vida i no van tornar, 83 drames familiars i socials, no només una xifra per posar en una graella estadística.

Dels 59 accidents mortals a la feina (accidents laborals amb baixa mortals), 40 van ser persones mortes a la província de Barcelona, 9 a la província de Girona, 7 a la província de Lleida i 3 a la de Tarragona.

Dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu. Generalitat de Catalunya

Per sectors productius, els 59 mortals (accidents laborals amb baixa mortals), es van distribuir en 33 al sector de serveis, 18 al sector de la construcció, 7 al sector de la indústria i 1 al sector de l'agricultura.

Dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu. Generalitat de Catalunya

El drama que s'amaga rere la sinistralitat laboral no ens pot deixar indiferents. Potser la xifra de 83 ens pot semblar una xifra petita per a tota la població treballadora de Catalunya, però és un nombre que amaga les nefastes i adverses condicions de treball de moltes empreses de Catalunya, a conseqüència de la precarietat laboral que s'ha instaurat en el dia a dia laboral com

a una part més de la feina. Acceptar la manca de mesures preventives, els riscos laborals com a una part més del treball, és inacceptable i va contra la llei que garanteix la seguretat i salut de treballadors i treballadores, dins i fora de les empreses.

Malalties professionals

El 2019, parlem molt de sinistralitat laboral i d'accidents de treball però les malalties professionals continuen sent les grans oblidades de les contingències professionals.

Tornen a ser majoritàries les malalties relacionades amb els agents físics, principalment per lesions musculoesquelètiques amb un 85,10% del total a nivell estatal i un 76,23% a nivell de Catalunya.

Destaquen les dades de les malalties del Grup 3 (malalties professionals causades per agents biològics), ja que de les 990 a nivell estatal, el 31,21% s'han declarat només a Catalunya. A més, hi ha un descens del 43% de la declaració d'aquestes malalties a nivell estatal respecte al 2018.

És necessari que les malalties concretes per les persones que s'ocupen de la prevenció, assistència sanitària (hospitals, residències, etc.) i activitats en les quals s'ha provat un risc d'infecció com el personal de neteja o manteniment de l'àmbit sanitari per motiu de la seva feina, siguin reconegudes com a malaltia professional i no es derivin ni com malalties comunes ni com a accidents de treball per les diferències de les prestacions i legislació de cada contingència.

Per això, cal que en aquests moments de pandèmia de la COVID-19, amb multitud de treballadors i treballadores infectades, amb problemes de subministraments d'equips de protecció i un sobreesforç per part d'aquests professionals, es determinin correctament les seves malalties com a professionals, es garanteixin els seus drets i, sobretot, la seva seguretat i salut laboral.

Nous escenaris . Aturem la pandèmia a la feina

Tornada a la feina en cas d'aturada de l'activitat

La tornada a l'activitat s'ha de fer amb les garanties necessàries per protegir la seguretat i la salut de les persones treballadores. Calen **mesures preventives i organitzatives per a empreses i treballadors i treballadores per prevenir el risc de contagi per coronavirus SARS-COV-2 als centres de treball i per planificar una tornada a la feina segura.**

En el compliment dels deures en matèria preventiva, les empreses han d'emprendre les mesures necessàries per garantir la seguretat i salut del seu personal.

Cal l'adopció de mesures com, per exemple, el teletreball, o d'altres mesures organitzatives per evitar les aglomeracions, la suspensió de les visites presencials que no siguin imprescindibles o la reorganització dels torns.

- **Realitzar l'avaluació de riscos biològics.**
- **Donar informació i formació relacionades amb les mesures preventives davant de la COVID-19.**
- **Establir mesures adreçades al col·lectiu de treballadors i treballadores especialment sensibles, embarassades o treballadores en situació d'al·letament.**
- **Establir a les empreses un pla de contingències que ha de ser consensuat entre empresa i representants dels treballadors i treballadores.**
- **Establir mesures concretes mentre es mantinguin les recomanacions de les autoritats sanitàries de distanciament social.** També mesures amb relació a la mobilitat, mesures relacionades amb les zones comunes i amb les zones de treball i mesures higièniques, de neteja i desinfecció.
- **Cal una coordinació empresarial i dels serveis de prevenció per fer una valoració de les situacions vinculades al coronavirus.**

Posicionament de la UGT de Catalunya

La crisi de la COVID-19 ha posat en evidència els greus abismes del model econòmic de les dues últimes dècades. Ens enfrontem a una crisi mundial de salut pública que afecta la salut laboral.

El contagi per COVID-19 de milers de persones, ha posat en extrema tensió els sistemes sanitaris més enllà dels seus límits, ha paralytitzat gran part de l'activitat econòmica del país i, el que és més greu i dolorós, ha ocasionat la pèrdua irreversible de milers de vides humanes al nostre territori.

El duríssim impacte de la crisi de la COVID-19 en la salut de les persones, en l'economia, el treball i en la societat, deixarà una estela difícil d'oblidar.

Des de la nostra organització estem treballant per garantir la salut i seguretat de les persones treballadores dins i fora de les empreses. En aquest sentit, creiem necessari:

- **Acordar protocols de seguretat i salut** tenint com a referència recomanacions del Consell de Relacions Laborals.
- **Coordinar la Inspecció de Treball (ITSS) amb els Cossos de Seguretat per a la vigilància del compliment de les mesures de seguretat a les empreses.**

- Dotar recursos específics per a la prevenció de riscos dels agents concernits, ITSS de Catalunya, patronals i sindicats.
- **Reforçar mesures preventives en les empreses, garantint el subministrament d'EPI a les treballadores i els treballadors i les garanties higièniques i de salut laboral.**
- **Establir criteris de mobilitat, ús del transport públic i horaris a les empreses per garantir la seguretat laboral dins i fora de l'empresa i en els seus desplaçaments.**

Actualment lluitem contra una pandèmia que està provocant una crisi sanitària, social i econòmica sense precedents, però no per això no podem renunciar a la lluita contra la xacra de la sinistralitat laboral, que cada any costa la vida a un bon nombre de treballadors i treballadores. La pandèmia ha deixat al descobert al nostre país un sistema econòmic on preval l'obtenció de beneficis empresarials davant de la salut dels treballadors i treballadores. Després de la gran recessió econòmica de 2008 i la imposició de polítiques d'austeritat com a única via possible de sortida de la crisi, vam veure com les retallades destruïen serveis públics que ara es revelen imprescindibles, com la sanitat pública. De la mateixa manera s'ha produït una reducció d'inversions en prevenció de riscos laborals a les empreses i de finançament de polítiques públiques actives en matèria preventiva.

Paral·lelament a la crisi sanitària que estem patint els darrers mesos, l'empitjorament de les condicions de treball i la manca de prevenció a les empreses que evidencien les dades del 2019.

L'arribada de la pandèmia de COVID-19 ha acabat d'arrasar la prevenció i s'ha sumat a:

- El **constant deteriorament de la qualitat de les condicions de treball** a causa de les reformes laborals, la desregulació i precarització dels models de contractació, augment de l'atur, temporalitat i la flexibilitat laboral en els nous contractes, la devaluació salarial, etc.
- La **mercantilització de la prevenció**, convertint la protecció de la salut de les persones treballadores en un joc d'escacs per escatimar costos i evitar inversions.
- La **inadequada classificació dels accidents laborals per part de les mútues d'accidents de treball i la infradeclaració de malalties professionals.**

La Llei de prevenció de riscos laborals i les normes que la despleguen ens indiquen com és el camí que s'ha de seguir i què s'ha d'aplicar en tots els centres de treball per garantir la salut i la seguretat de les treballadores i treballadors.

Des de la UGT de Catalunya som conscients de la necessitat, avui més que mai, de garantir treball estable, igualitari i de qualitat, reclamant polítiques públiques en salut laboral i més control de l'administració sobre l'aplicació d'eines de prevenció de riscos laborals a totes les empreses, més enllà del mínim compliment de la normativa de prevenció per reduir els danys a la salut dels treballadors.

A Catalunya és necessari un canvi de paradigma perquè la salut i la seguretat de treballadores i treballadors es converteixi en la prioritat inexcusable i en l'eix sobre el qual pivoti tot el sistema.

Des de la nostra organització exigim una reconstrucció justa i equitativa del món laboral a Catalunya sense accidentalitat, amb llocs de treball segurs i saludables que garanteixin els drets de treballadors i treballadores en totes les etapes de la seva vida laboral, dones i homes, sense excepció amb:

La derogació de les reformes laborals

Posar fi a la precarietat, principal font de la sinistralitat laboral a Catalunya. Retornar els drets retallats a les treballadores i als treballadors i crear-ne de nous amb l'objectiu de crear llocs de treball segurs i saludables, amb salaris dignes i amb drets per combatre el frau i l'economia submergida.

Un pla de xoc contra la sinistralitat laboral

Reforç del diàleg social a través del Pla d'Acció que es va posar en marxa en el seu moment, amb les diferents estratègies i que es concreti en un pla de xoc.

La reforma urgent del marc normatiu de la prevenció de riscos laborals i aplicació de les normes a les empreses

És necessari:

- La incorporació expressa de la perspectiva de gènere en la Llei de prevenció de riscos laborals.
- La modificació de l'art. 25 sobre treballadors/ores especialment sensibles, garantint que els canvis de lloc de treball es faran seguint el principi de mobilitat funcional quan sigui possible.
- La derogació de l'art. 54 f) ET perquè les addiccions no siguin la causa d'acomiadament o sanció sinó pressupost d'un pla de reinserció de la persona treballadora addicta com a persona malalta que és.
- La inclusió específica en l'art. 3 LPRL de determinats col·lectius avui exclosos o insuficientment regulats: persones treballadores de la llar, teletreballadors/ores, treballadors i treballadores del sector de l'ajuda a la llar, etc.
- La modificació l'art. 30 ET LPRL així com el seu desenvolupament reglamentari (RD 39/1997) prioritzant els serveis i mitjans propis de l'empresa enfront dels aliens en la gestió de la prevenció; delimitació de l'abast i contingut de formació preventiva de l'art. 19 LPRL.
- La regularització i aclarir criteris per la qualificació dels accidents de treball i de les malalties professionals.

L'ús de la negociació col·lectiva com a eina de lluita i defensa dels drets dels treballadors i treballadores

Foment de la negociació col·lectiva com a eina bàsica de defensa dels drets dels treballadors i treballadores, ja que l'existència de textos legals que reconeixen drets no és suficient per al seu

exercici efectiu. A través de l'acció col·lectiva es pot fer valdre el dret constitucional a la seguretat i la salut en el treball de tots els treballadors i treballadores, incorporant la perspectiva de gènere a les negociacions.

La valorització de la negociació col·lectiva ha de permetre que es desenvolupin els objectius establerts en l'estratègia, tant espanyola com en el marc estratègic català de seguretat i salut laboral, especialment en les petites i mitjanes empreses.

La recuperació de les inversions que mai s'haurien d'haver perdut

La implicació de les empreses en els temes preventius paral·lelament a l'augment de les inversions en PRL és el tret de sortida de la millora de les condicions laborals.

Però no només les empreses han d'invertir en PRL, també les Administracions han de dotar de pressupost i eines les actuacions en matèria preventiva. Reclamem la necessitat d'una estratègia de seguretat i salut laboral a Catalunya amb els recursos necessaris per poder actuar de manera efectiva contra la xacra de la sinistralitat laboral.

La recaptació de les sancions per incompliments en matèria de prevenció de riscos laborals de les empreses ha de servir per dotar econòmicament activitats de prevenció de riscos laborals.

L'augment del control a les empreses

La llei és per complir-la, i per dur a terme el seguiment i control d'aquest compliment, des de l'Administració és necessari reforçar la Inspecció de Treball.

Mentre que a l'Estat espanyol disposen d'un inspector/a de treball per cada 15.000 persones treballadores, la mitjana europea és gairebé la meitat (1 inspector/a per cada 7.300 persones treballadores).

L'agilització el sistema i protecció a les víctimes: creació de jutjats especialitzats en sinistralitat laboral

Cal que des de l'Administració es prenguin mesures urgents per disminuir dràsticament el temps d'espera tan perniciosos per a les víctimes d'accident laboral, les seves famílies i per a la justícia en general. És fonamental la creació dels jutjats especialitzats en sinistralitat laboral, acció requerida i promoguda per la mateixa Fiscalia i que està pendent del dictamen del Consell General del Poder Judicial.

La concreció d'un pla global de lluita contra les malalties professionals

Adoptar mesures normatives que intensifiquin la relació entre el diagnòstic i la declaració; articular un procediment d'actualització molt més senzill i ajustat a la realitat de les coses; incorporar les malalties mentals seguint el de l'OIT, que va introduir els trastorns mentals i del comportament en la nova llista aprovada el 2010; promoure l'estudi de malalties professionals emergents, identificant les seves causes, amb la finalitat de poder adoptar les mesures de

prevenció oportunes amb l'antelació suficient; facilitar que el professional mèdic dels diferents sistemes sanitaris pugui diagnosticar aquest tipus de malalties fàcilment, dotant-los de mitjans i sistemes que els orienti a l'hora de determinar l'origen laboral de la patologia; articular un sistema que permeti acudir a l'INSS per a determinar el caràcter professional d'una malaltia sense baixa mèdica (art. 3 del Reial decret 625/2014, de 18 de juliol, pel qual es regulen determinats aspectes de la gestió i control dels processos per incapacitat temporal en els primers tres-cents seixanta-cinc dies de la seva durada.

La modificació del marc normatiu de les mútues col·laboradores de la seguretat social

Retornar les competències de la gestió i control de les contingències comunes, als serveis regionals de salut i a l'INSS, reservant a les mútues el control exclusiu de la contingència professional, potenciant a més la seva activitat preventiva (ara com ara, molt limitada).

La creació del delegat/ada territorial en prevenció de riscos laborals

Fomentar la participació dels treballadors i treballadores en els temes preventius a través de la figura del delegat o delegada territorial en PRL. Amb la reforma del sistema legal per reforçar els instruments de representació i participació dels treballadors i treballadores en empreses de menys de 6 persones treballadores, garantint el dret a la salut i seguretat d'aquelles persones treballadores que, per raó de grandària d'empresa, manquen de representació sindical. Es posa així en valor una afirmació recolzada empíricament que sosté que, si hi ha representació sindical, l'acció preventiva de les empreses és major i millor.

L'adequació de les condicions de treball i la prevenció de riscos a les empreses en funció de les plantilles actuals i garantir la protecció dels col·lectius menys afavorits

Les empreses han de tenir en compte l'envelliment de les seves treballadores i treballadors, les plantilles feminitzades, la immigració, la intensificació del treball, les càrregues i exigències, etc. I no oblidar els col·lectius amb especial vulnerabilitat com els joves, noies i nois que s'incorporen als llocs de treball, incloent-hi la PRL en el pla educatiu dels futurs treballadors i treballadores i adaptar-los a les noves tecnologies i a les noves situacions laborals.